

Syringa vulgaris (Lilak pospolity, bez, lilak turecki)

rodzina Oleaceae (Oliwkowate)

Pochodzi z Półwyspu Bałkańskiego, do Europy został sprowadzony w XVI wieku z Turcji, dlatego przypuszczano, że jego ojczyzną jest zachodnia Azja i nazwano go lilakiem tureckim. Inna tradycyjna polska nazwa „bez” wprowadza trochę zamieszania, gdyż sugeruje pokrewieństwo dwóch roślin z różnych rodzin, czyli lilaka (*Syringa* z rodziny Oleaceae) z rodzajem bez (*Sambucus* z rodziny Caprifoliaceae).

Jest to krzew lub niewielkie drzewo (do 5 m wysokości i 4 m szerokości), rosnące ze średnią szybkością. Konary i pień są grube szeroko rozgałęzione o jasnoszarej, gładkiej korze. Liście dość duże (5-12 cm) ułożone naprzeciwległe są proste, obustronnie nagie, owalne, szerokojajowate, całobrzegie i ciemnozielone - są zrzucane na zimę. *Syringa* kwitnie w maju wytwarzając kwiatostany - wiechy o długości 15-20 cm. Kwiaty są najczęściej fioletowe, ale w zależności od odmiany mogą być także białe i w różnych odcieniach lila. Mogą być pojedyncze, półpełne lub pełne o bardzo miłym zapachu. Początkowo były sadzone tylko formy typowe o drobnych pojedynczych kwiatach. W XIX w. francuski ogrodnik Lemoine zajął się hodowlą lilaków i wyhodował ich ponad 200 odmian. Obecnie znanych jest już ponad 1000 odmian szlachetnych, charakteryzujących się dużo większymi kwiatostanami i wieloma barwami kwiatów. Owoce lilaków to łuskowate torebki zebrane w grona na końcach pędów.

Lilaki wymagają słonecznego stanowiska i przewiewnego, lekko kwaśnego podłoża. Nie tolerują stojącej wody w glebie. Aby kwitły corocznie i obficie należy unikać nawożenia nawozami azotowymi. Również cieniste stanowisko i zbyt późne cięcie krzewów zmniejsza ich kwitnienie. Nowe pąki kwiatowe zaczynają się zawiązywać w lipcu, dlatego cięcia pielęgnacyjne, należy wykonywać wiosną po przekwitnięciu roślin. Polegają one głównie na usunięciu przekwitłych kwiatostanów (torebek z owocami), aby nie osłabiać roślin. Co kilka lat w okresie przedwiośnia (wczesnej wiosny) można wykonać cięcie odmładzające, polegające na usunięciu starych, chorych i zbyt zagęszczonych gałęzi. Lilaki mają zastosowanie jako roślina ozdobna, głównie dla kwiatów i ich zapachu. Rozmnażamy je przez siew nasion oraz przez ukorzenianie pędów.